

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczka-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A belényesi iskolák ügye.

A belényesi tanfelügyelőség nagy hivatást van hivatva teljesíteni E kerület az ország legelhanyagoltabb kerületei közül való. Iskolázás tekintetében az állapotok nem csak tarthatatlanok, hanem türhetetlenek is. A falvak kicsinyek, szegények mód felett és piszkosak a botrányosságig. Az egyes falvakban járva, azt hiszi az ember, hogy nem Európában, hanem valahol a jablonói hegység tövében félvad tatár hordák nyomorult viskói között sétál. Ily nyomorult községekben többnyire se templom, se iskola nincsen. Az összes intelligencia a korcsmaháznak nevezett putri körül központosul. Vasárnapokon délelőtt is délután is idejárnak a parasztok dicsérni az Istent. Alkoholtól és inségtől megromlott vérrel, elhanyagolt lelkiélettel, kizárva minden igénytől nyomorognak az én véreim itt vadon hegyek között, őserdők s fenyvesek tövében nem találva vigasztalást enyhületet semmiben és sehol, mint egy elátkozott népcsoport, melyre kimondták az égi hatalmak, hogy minél jobban elszaporodik, annál boldogtalanabb és szegényebb legyen.

Ennek a népnek iskolát szerezni, iskolát adni, ezt a népet a kultura áldásaival, a haladás és boldogulás eszkö-

zeivel megismertetni olyan hivatás, melyet őszinte lélekkel mondva, irigyelni lehet a belényesi tanfelügyelőtől bárki legyen is az.

Elismerjük, hogy iszonyu kemény munka várakozik reá. Itt az embereket először emberi méltóságuk tudatára kell hozni, s aztán meg kell velük értetni, hogy minden tudás és tanulás nélkül a világon koldustarisznyánál egyébhez nem juthatnak. Magukat a felekezetek lelkészeit kell itt első sorban megnyerve, munkára serkenteni és velük karöltve a népet rábírni, hogy magának iskolákat állítson s a meglevő iskolákat állítsa helyre akár államsegély nélkül, akár államsegélyvel.

Ismerve a magas kormány legnemesebb szándékait és jóakarátát vidékünk iránt, őszinte örömmel üdvözlöttük a napot, melyen a kormány Belényesen tanfelügyelőségi kirendeltséget létesített. Joggal hittük és vártuk, hogy az ujkornak az itt elhanyagolt iskolaügyet felfogja virágoztatni és üdvözölhetjük majd mi is a beköszöntött lendületes jövendőt.

Am oly híreket hallunk, melyek ha valóra válnak, az itteni lakosság iskolázását nem hogy előmozdítanák, hanem egyenesen hátráltatni fogják.

Bocsánatot kérünk, hogy a tények alapján teljes őszinteséggel vagyunk kény-

telenek a helyzetet nagy vonásokban feltárni, mert azt hisszük, így is eredménye lesz szavunknak.

Belényesen, mint az ismeretes a felekezeti iskolák jókarban vannak tartva és valamennyi vallásfelekezet segítettve az államtól is, igyekeznek iskoláját fejleszteni. Most az új tanfelügyelőség egy új állami fiúiskolát akar megnyitni, hogy ezáltal az itteni felekezeti oktatást semmivé tegye, s a tanulókat az eddigi felekezeti iskolák helyett a saját állami iskolájában nevelje. Azt hozzák fel, hogy az iskolák között helyes ha van konkurrencia. Csakhogy Belényesen az iskolák között a római katolikus és református iskolákban alig van egyre másra 30 növendék. — Az izraelitáknak van egy pompásan felszerelt s jól vezetett nagy népiskolájuk körülbelül 70—80 tanulóval, két tanítóval, de ez vidékről szerzi növendékeinek java részét és nem adja fel iskoláját az itteni zsidóság semmi körülmények között. Ha tehát felállítatik itt egy állami iskola, kik fognak abba járni? A magyarság itt kicsi és a tanulók száma csekély. Ha most a református és katolikus felekezetektől még azt a kevés növendéket is elvonják, ami eddig oda járt a saját iskolájába, következik, ez iskolák romlása, annyival is inkább, mert a község éven-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ezeregyéj meséiből.

Ott lent Siciliában, hol a hegyek a tengerre könyökölnek, jártak-e már ott? A szélső fénsíkon egy kis várost aranyoz meg a naplemente, ez Girgenti. Mögötte mező, romok, olajliget, zabmezők. És azontul a tenger, a végtelen, mormoló, hullámos, kies tenger... A parton egy parányi kikötő, Portó Empedocle.

Egy napon itt csatangoltam a parton.

Ismerik azt az érzést, mikor az ember félig lehunyt szemmel bámul el a vizekre, amelyek zúgnak s mintegy féllálomban hallgatja a habok zsongását s megjelenik a fátyolos szem előtt az Ulistes bárkája, arra lent...

Igy álmodoztam én akkor lent Porto-Empedocle mögött s egy öreg bárka jelent meg előttem, amelyet két halász hajtott. Jobban megnéztem őket, barnák voltak, mint a máltaiak, nem, mint az arabok s épen a négerek. A bárka végre partot ért. Két nő ült benne, az egyik mulatt, a másik tehér és igen bájos volt és ott ült néhány zsákon...

Ah! Szép kép volt ez ott a fényes nap-sugáron. De lelkemre, ezt a bárkát mórok vezetik s egy sápadt, szépséges nőt visznek rajta! Milyen romantikus! Nem maradtam tovább tétlen. Felugrottam és a fiatal nő felé siettem, aki a partra szállott ki...

Már csoportosulás volt, mikor oda értem. A mór hajó utcagyerekeket, rendőröket, népet csalt össze. A fiatal nő ijedt pillantással nézte a tömeget s kivált az egyenruhákat. Mult évi divat szerint volt öltözve. Szicíliai nyelven szólta hozzá, aztán olaszul. Semmi válasz. Végre egy mély torokhang gyalázatos rossz kiejtéssel szólalt meg:

— Beszél franciául?

— Oh, csoda! Felajánlhatom segélyemet! Rám nézett. Szemei csodás tényűek voltak. Így szólt hozzám:

— Mit akarnak ezek, monsigneur?

Elámulva feleltem:

— Azt akarják, madame, hogy ön menjen velük a vámházba.

Egy királynő méltóságával szólt rám:

— Vezessen el.

Csomagjait előttem vizsgálták át: az ingeket, az arab kendőket, üvegeket, ékszerdobozokat, árba nyakláncokat, mind régi

és viselt volt. Semmi gyansu. Ő rám nézett újra.

— A nevem madame Fedidje, — szólt — mondja meg nekik.

És hozzá tette:

— Tunisból jövök.

Aztán, a vámházi vizsgálat befejeztével, kijelentette:

— A hétel Templesbe megyek, merre van?

— A hétel Temples?

— Igen. Szólitson elő egy kocsit, monsigneur.

Ez a küöncség, hogy engem állandóan monsigneurnek nevezett, kényelmetlen volt a vámhivatalnokok előtt. De a hétel Temples épen az én szállodám volt Girgentiben, ha ott is így fog szólitani, kinevetnek s komikus alak leszek. Összeszedtem minden bátorságomat:

— Franciául — mondtam — nem azt mondják, hogy monsigneur, hanem azt, hogy monsieur.

— Mosszié?

— Nem: monsieur.

— Moszié. Jó. Amint akarja...

Beültem mellé a fogatba, csodálatos és

1000 „PANAMA“ Reichard

= kalap érkezett =

áruházába, melyek a mai naptól kezdve kiárúsítatnak.

kint hozzájárult a tanítók fizetéséhez és most ettől a teheről meg akar szabadulni. Ha tehát a község a felekezeti tanítók fizetését megrövidíti, ezek az iskolák már két okból nem fognak fennállhatni a) azért, mert a tanítóknak nem bírják megadni a 150 forintot, még akkor sem ha az 5 százalékos iskolaadót kivetnék, b) azért mert a gyermekeket az intelligensebb szülők az államiba adván, nem lenne sem itt, sem ott elég számú növendék.

Ami pedig a belényesi görög kath. és görög keleti iskolákat illet, ezek közül egyiket sem fogják az illető felekezetek átadni — sohasem. A görög katolikus elemi iskolának alapítványai vannak, a görög keleti iskola pedig egyike a vidék legjobban felszerelt és legjobb eredményű iskoláinak, s a fenntartó felekezet ebben látja egyedüli büszkeségét és biztosítékát.

Ha az új állami iskolában a román nyelv is rendes tárgy volna, akkor az új iskola sok növendéket nyerhetne onnan is, vidékről is. Erről azonban szó sincsen.

Csak arról van szó, hogy terheljük meg az államot egy újabb állami iskola felállításával, annak minden költségeivel, terheljük meg az iskola számára a községet is bizonyos terhekkel akkor, midőn a jelenlegi iskolák minden tekintetben jól megfelelnek a követelményeknek, s midőn egy újabb iskolafelállításának szükségét sem a felekezetek abszolút szegénysége, sem a létszám emelkedése nem indokolja, sem pedig komoly kilátás lehetne arra, hogy a felállítandó állami iskolát benépesíteni évek múlva is lehessen. Végül mindezt tegyük meg akkor, midőn legfőbb állami érdekünk a vidéken az, hogy a felekezetek, mint ilyenek a

nemzeti kulturális munkába bevonassanak s ebben segíeytessenek.

A helybeli ev. ref. felekezet a maga hiveinek csekély száma és szegénysége miatt mint halljuk, hajlandó a maga iskoláját átadni, de ebben nincs 30 növendég sem s így alig lehet remélni, hogy az új állami fuiskolában több legyen a növendékek száma ennél a 30-nál. A római hatholikus egyház a nagyváradi egyházmegyében egyetlenegy iskoláját sem adta fel addig, s nem fogja feladni ezután sem.

Csakhogy a felállítandó állami iskola meg fogja rontani az összes felekezeti iskolákat, anyagilag is, létszámban is és két jó iskola helyett lesz 5 gyenge labon járó iskola.

Érdemlik-e ezt a megrontást azok a felekezetek, amelyek teljes erejükből igyekeztek eddig a nemzeti kulturmunkában részt venni?

Laikus.

A politikai válság.

A tegnapi minisztertanács döntéséről a következőket beszélük beavatott körökben.

A Wekerle-kabinetnek ez volt a legutolsó érdemleges tanácskozása. A miniszterek mindegyikét konstatálták, hogy a kormánynak a kibontakozásra irányuló kísérletei kudarcot vallottak. Nincs más hátra, minthogy a kormány végleg távozzék helyéről. A minisztertanács el is határozta, hogy kérni fogja a királyt, hogy a kabinet tagjait a legrövidebb idő alatt mentse fel állásuktól. Ezután már csak fesztelen beszélgetés folyt a miniszterek között. *Wekerle* kijelentette, hogy ő semmiféle jövő alakulásban nem kíván részt venni. Neki elég volt a poli-

tikából. Ezentul gazdálkodni fog. *Darányi* hasonló értelemben nyilatkozott. *Apponyi* nagyon melankolikus volt és azt hangoztatta, hogy visszavonul Eberhardra. Csak *Kossuth* és *Andrássy* reménykednek s arra kérték *Wekerle*-t, hogy tegyen előterjesztést a királynak az ő meghallgatásuk iránt. *Wekerle* kijelentette, hogy ezt az előterjesztést még megteszi, de ezután nem avatkozik többé semmibe.

Kossuth és *Andrássy* külön külön előterjesztést akarnak tenni a királynak. *Kossuth* gazdasági téren fog engedményeket kérni. Bécsben mindkét irányban a visszautasítás álláspontjára helyezkedtek. S így beláthatatlan a kibontakozás útja.

A miniszterelnök bécsi utazása.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma este Bécsbe utazott s egy napot kíván az osztrák császárvárosban tölteni, úgy hogy valószínűleg pénteken este visszatér Budapestre. A miniszterelnököt különkihallgatáson fogadja a király s tanácskozik báró *Aehrenthal* külügyminiszterrel is. *Wekerle* tudvalevőleg azt az előterjesztést teszi az uralkodónak, hogy *Kossuth* Ferencet és gróf *Andrássy* Gyulát hívja meg kihallgatásra. Az audienciák napját holnap állapítják meg Bécsben.

A tuzió.

Egy előkelőségi poliikus — mint Bécsből jelentik — a magyar válságról a következőképpen nyilatkozott:

— A különböző kibontakozási tervek, melyek a válság folyamán felmerültek, majd egy, majd más okból kivehetőnek bizonyultak s mindig vissza kell térni ahhoz a gondolathoz, hogy tuzió útján a mostani koalíciós pártokat új programmal új párttá kell egyesíteni. Minden arra mutat, hogy Magyarországon olyan kivezető utat keresnek, mely lehetővé teszi a válság békés megoldását. Annak a konfliktusnak ismétlődését, mely 1905-ben volt, bizonyára senki sem kívánja Magyarországon. Ugyanez a kívánság Bécsben is, a hol teljes határozottsággal perhorreszkálják az alkotmányellenes experimentumokat. Itt élénken sajnálják, hogy alig másfél évvel a gazdasági kiegyezés életbelépése után pénzügypolitikai téren újult differenciák támadtak és különösen a miatt van panasz, hogy 1907-ben nem szabályozták a bankkérdést is. Ezzel a megoldásnál még fontos kérdések, különösen pedig a fontos katonai problémák háttérbe szorulnak. A magyar miniszterek audienciájáról azt az eredményt várják, hogy előterjesztéseik a válságból való kibontakozást siettetni fogják.

Tisza István a láthatáron.

Gróf Tisza Istvánt dacára minden tiltakozásának a helyzet számottevő tagjának tekintik. A N. Fr. Pr. azt írja róla, hogy a magyar politikusok minden reménye Tisza István felé fordult. Gróf Tisza István budapesti útja alkalmával állítólag tárgyalt *Andrássy* Gyula gróffal és a választói jog dolgában nincsenek egy meggyőződésen, mégis nagyon sok tekintetben egyező az ő álláspontjuk. Állítólag az új kabinetben Tiszának egy miniszteri tárcát fognak juttatni.

misztikus nő és fekete szolgálójával szembe. Főlrakták a zsákokat és táskákat. A kocsni megindult a mezőn át vivő uton. Nehány kilométernyire mentünk egy szót sem szólva. Ekkor, hogy a csöndet megtörjem, így szóltam: — Ői Tunisban lakik, asszonyom?

Ez egyszerű kérdéstől elsápadt s ajkai remegtek.

— Őh, mossziél — kiáltott — ne kérdezzen ilyet többet. Ez nem nemes tett. Fi, fi, egy franciától! . . . És aztán engem megijeszt vele . . .

Egy perc múlva fölvetette hosszú pillás, búbajos szeméit s más hangon mondta:

— Beszéljen Párizsról. Oda akarok menni. Hogy telik ott az asszony napja. És az esték, mit csinál, mivel játszik? Beszéljen Párizsról.

Teljesen megrészegültem a szerelemtől, mikor a hűtelbe értünk. A nap már hanyatlani kezdett s kértem, ebédeljen velem, ép olyan vakmerően tettem ezt, ahogy vízbe veti magát az ember. Elfogadta minden ellenvetés nélkül és megmutatta szobáját, mindig parancsoló, királynői módon.

Smokingba öltöztem s lázasán vártam a hallban. Nemsokára megjelent ő is: valóságos csoda. Ruhát cserélt szintén, nem volt divatosabban öltözve, de ékszerektől csillogott. Idegen arab ékszerek, csillogó drágakövek, szafirok, gyöngyök. Ki volt ez a különös madame Feddje? Kalandornő? Gazdagnak látszott s nem titkolta sorsát. Lehetetlen, hogy lopott

holmival járjon így Szökevény szerelmes urnő? Lehet . . . Azt tudom, elvesztem a fejem . . .

Szórakozottan beszéltem Párizsról, a színházokról, a koncertekről, gyönyöreinkről. Mosolygott. A szépsége kivirágzott szemem láttára

— Ha felállunk az asztaltól, megvallom neki, hogy szeretem, — gondoltam.

A pillanat elérkezett. Remegve kísértem át a haliba s gyöngéd szók rebegetek már az ajkamon . . . Ekkor egy elég gonosz tekintetű férfi jött hozzánk s így szólt:

— Signora, önnek gyorsan el kell utaznia velem, a vonat egy óra múlva indul . . .

— Elsápadtam a dühtől.

— Bocsanat, — szólt a férfi — a rendőrségtől vagyok. S megmutatta igazolványát. Nem volt mit tenni. Szinte meghaltam a kétségbeeséstől és félelemtől. Madame Feddjenek el kellett mennie az utatolós emberrel. A mulatt szolgáló sirva követte . . .

Napok múlva derült föl a titok. Az újságokban olvastam, hogy a tuniszi bej első háremhölgye egy bárkán Porto-Empeocleig jött s itt kiszállott, de a szökevényt másnap a bej diplomáciai megkeresésére visszazállították.

Az újság kiesett kezeimből. Szűtána volt a szépséges nő, aki velem ebédelt s akibe szerelmes lettem. 1909-ben megújult egy késői lapja előttem az ezeregyéj meséinek . . .

Marcel Boulanger.

Ujdonságok érkeztek

Naponta érkeznek női kalap modelok.

esernyőkben, harisnyákban és keztükben.

Telefonszám 130.

Ujhelyi Róza

RAKÓCZI-UT, (Bazár-épület).

női kalap, ernyő és keztü különlegességi üzlete

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Tegnap délután tartotta Nagyvárad város közigazgatási bizottsága rendes havi ülését.

A rendes folyó ügyeken kívül a város és a gázgyár között már évek óta huzódó vitás ügy keltett némi érdeklődést.

Az ülésen *Glacs Antal* főispán elnökölt s *Rádl Ödön*, *Mezey Mihály*, dr. *Hoványi Géza*, dr. *Várady Zsigmond*, dr. *Kurländer Ede*, *Hlatky Endre*, dr. *Berkovits Ferenc*, *Papp Miklós* kir. pénzügyigazgató, *Varró Domokos* műszaki tanácsos, *Vasady Lajos* kir. tantelügyelő, *Baróthy Pál* kir. ügyész, *Kanta Jenő* állatorvos, *Rimler Károly* polgármester, *Bordé Ferenc* főjegyző, dr. *Baróthy Ákos* v. főorvos, dr. *Thury László* városi főügyész, dr. *Cseresnyés Béla* jegyző voltak jelen.

Az ülés megnyitása után a polgármester havi jelentését terjesztették elő, amelyből a következő adatokat közöljük:

A közegészségügyi állapot május hónap jó volt, mert sokkal több volt a születés, mint a halálozás és mert a vörheny betegülési esetek csökkentek. Míg ugyanis áprilisban 26, addig májusban csak 16 betegülés történt, a betegség jellege és lefolyása azonban súlyosabb volt, amennyiben 7 eset végződött halállal. Az uralkodó kór május hónap is a légzőszervek lobos bántalmi voltak; ugyanis tüdő- és hörgőlobban 17, tüdő-gümőkórban pedig 15 halálozás történt.

Született 71 fiu, 80 leány, összesen 151 gyermek. Elhalt 60 fiu, 45 leány, összesen 105 egyén. A szaporodás 46. Városrészek szerint elhalt: Ujvárosban 24, Olasziban 13, Váralja-Velence-Csillagvárosban 19, a kórházakban 49 egyén.

A közbiztonság kielégítő volt. Lopás 76, sikkasztás 14, csalás 13, súlyos testi sértés 4, könnyű testi sértés 15, hamis pénz forgalomba hozatala 5, kerítés büntette 3, magánlaksértés 2 esetben volt bejelentve.

Letartóztatott volt 124 egyén, ezek közül eltoloncoltatott 104. Kihágási feljelentés 198 esetben tételt. Külföldre szóló utlevél 8 adattott ki.

A közadók május havi bevételi eredménye kedvezőnek mondható, amennyiben 10,038 korona 35 fillérrel volt több a kincstári adóbevétel, mint a múlt év megfelelő időszakában. Befolyt:

kincstári adóban 173,861 K 48 f., kamatban 2166 K 35 f., betegápolási pótdobban 8516 K 84 f., kamatban 45 K 84 f., hadmenetességi díjban 1088 K 91 f., kamatban 84 K 84 f., iparkamarai illetékben 628 K 75 f., állami óvodai pótdobban 4678 K 40 f., gazd. cseléd segélypénztári díj 123 K 60 f., mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottak át. Városi adóban 83612 K 11 f., vízdíjban 24404 K 73 f., utadóban 11636 K 88 f.

A jelentést tudomásul vették.

A gázgyár és a város

Mióta a gázgyár szerződése Nagyvárad városával megszűnt s a közvilágítást a városi villamos telep látja el, állandó a harc a város és a gázgyár között. A gázgyár ugyanis ragaszkodik ahhoz, hogy csőhálózatának kiterjesztése, kicserélése és javítása céljából minden engedély kérés nélkül, egyszerű bejelentés mellett felbonthatja az uttestet és járdákat, viszont a város azt vitatja, hogy az uttest felbontására a városi tanács engedélyét minden egyes alkalomból ki kell kérni. Több ízben megindította már ilyen burkolat felbontásokért

a város a gázgyár ellen a kihágási eljárást s egy ízben a miniszter feloldotta a kihágás alól a gázgyárt, egy ízben pedig helyben hagyta az ítéletet, tehát két egymással ellenkező miniszteri döntés is van ebben a vitás ügyben. Továbbá per is van folyamatban ugyan e kérdésből kifolyólag a város és a gázgyár között.

Most ismét egy hasonló kérdésben adott be felebbezést a gázgyár a városi tanács második foku határozata ellen, amelyet a tegnapi ülésben tárgyalt a közigazgatási bizottság.

A városi tanács ugyanis helyben hagyta a rendőrhatalóság azon határozatát, hogy a gázgyár köteles engedélyt kérni a burkolatok felbontására.

A gázgyár felebbezésében azt vitatja, hogy a várossal fennállott szerződés 25. § a alapján joga van úgy új fogyasztókhoz gázt szállítani, mint javítási célokból az utca burkolatot felbontani, minden engedély nélkül, csupán közbiztonsági szempontból be kell a bontást jelentenie. Vele szemben a város nem hatóság, hanem csak magán jogu személy. A városnak nincsen joga kihágási eljárást indítani ellenük a burkolat felbontásokért. Kéri felebbezésüknek felterjesztését a közigazgatási bírósághoz.

Bordé Ferenc előadó ragaszkodik a városi tanács álláspontjához. A szabályrendelet szerint, aki a burkolatot engedély nélkül felbontja, kihágást követ el. A postaigazgatóság, sőt a városi villamosmű is engedélyt kér, ha az uttestet fel akarja bontani.

Rimler Károly polgármester hosszasan foglalkozott a kérdéssel. A gázgyár szerződése 1903. december 15-én megszűnt s ezzel a gázgyár minden addigi joga is megszűnt, s most csak mint magániparvállalat működhet, az ipartörvény keretén belül. Magánvállalatnak pedig nincs meg az a joga, hogy engedély nélkül az uttesten bontásokat eszközöljön. De az nem is lehet, hogy engedély nélkül derűre borura felbontassa az utcákat s a forgalmat akadályozza, mert ez összeütközik a közrenddel. Ha a város azonban ok nélkül zaklatná a gázgyárt működésében, forduljon a per útjára. Most is folyik egy hasonló per, a város és a gázgyár között. A város jogait feladni nem szabad. Életveszély esetében azonnal eszközölhet a gázgyár felbontásokat, de azt a város elle nézri, nehogy kijátszás forduljon elő. A perrel való fenyegetésre a város jogait nem lehet feladni.

A tanács javaslatát fogadták el s a felebbezésnek nem adtak helyet.

Apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

A türhetetlen drágaság.

Nagyvárad lakosságának hetvenöt százaléka a piacról él. A piac a kertje, a piac szabja meg a napi étkezés korlátait, minden a piac és a kereskedések. Az utóbbi két hónap alatt a piacon és a kereskedésekben oly aránytalan áremelkedések történtek, hogy az ellen a társadalom minden osztálya felzudult. Szinte hihetetlen, hogy mily magas árakért tud most a közönség élelemhez jutni.

A magas árak indokait pedig hiába keressük. A múlt évi termés normalis volt, az idejé sem ígérkezik nagyon rosznak. És mégis az élelmi cikkek ára megkétszereződött. Eddig nem volt rá eset, például, hogy a liszt 46 a kenyér szintén annyi áru legyen. És a magas ár két hónap alatt szökött fel ennyire. Ugyan így van a husnál is, jóllehet ennek semmi elfogadható alapja nincs.

A kereskedők kapzsiséga valósággal uzso-

rát üz a közönséggel. Kényők kedvők szerint szabják meg áruk értékét és a közönség rájuk van utalva, kénytelen megadni a magas árakat. Ez a folytonos stájgerolás, mint például a lisztnél és kenyérnél is volt, hogy egy hét alatt kétszer emeljék négy-négy fillérrel, talán a ruha, divatcikkeknél ez még menthető, mert akinek nem telik 100 koronás panama kalapra az ne vegyen száz koronás panamát. Azonban ha valakinek üres a gyomra és csak 20 fillérje van egy félkiló kenyérre, az nem adhat 23 fillért érte, olcsóbban pedig nem kap kenyeret. Ez azonban már uzsora, mert az élelmi cikkek előállítására terén teljes biztonsággal mondhatjuk, hogy általában nem történt oly nagy rázkodás, mely a túl magas árakat tették volna szükségessé.

Az élelmi cikkek árainak emelése mellett a háztulajdonosok is stájgerolnak. Ezt a folytonos áremelkedést leginkább a tisztviselők, a fix fizetésért dolgozó egyének érzik meg. Soha annyi tisztviselői váltót nem számoltak, le mint ebben az évben. És soha annyi fizetetlen tisztviselői számla nem volt, mint most, aminek oka csakis a nagy drágaságban keresendő. Tekintettel pedig arra, hogy az ilyen uzsorásoknak teljesen ki van szolgáltatva a közönség, a hatóságnak kell magáévá tenni az ügyet és kell védelmet nyújtani azokkal szemben, akik csak a saját zsebük érdekeit tartják szem előtt.

Ebben az ügyben különben *Gerő Armin* rendőrfőkapitány tegnap meghívót küldött szét az élelmezési és lakásügyi-bizottság tagjaihoz. A bizottság ma délután 3 órakor fog ülésezni. A bizottsági ülés legfontosabb tárgya lesz a husáraknak 8 fillérrel való felemelése. Ugyisintén tárgyalás alá fog kerülni a kenyér ár is és a bizottság a mellett fog állást foglalni, hogy a hus- és kenyérárakat a hatóság állapítsa meg. Legalább ily irányu lesz az erre vonatkozó előterjesztés. Nincs kizárva azonban, hogy a bizottság községi mézarszék és kenyérsütő műhelyek felállítására iránt tesz majd lépéseket.

Gyilkos mezei ór.

Nagyürögdon a *Moskovits* és fia cég birtokán az ispán egy *Paul* Vaszali nevű bérest bizott meg azzal, hogy a fejlődő veteményekre felvigyázzon. Az ispán fegyverrel is — (a törvény dacára) — ellátta a fel nem esküdtöt legényt.

Már napok óta teljesített *Paul* Vaszali mezőőri szolgálatot a birtokon, de semmi különösebb dolog nem történt egész tegnapig.

Tegnap délelőtt azonban egy ló járkált a birtok szomszédságában. Gazdája nem messze vigyázott reája. A puskával ellátott ember szigoru hangon szólt rá a ló gazdájára, hogy vigyázzon a lovára, mert ő mezei csősz s lelővi a lovat. Az illető ember méregbejött erre a hetyke fenyegetésre, mert még nem is lépett a *Moskovitsék* földjére a ló. Szóváltás majd később dulaodás fejlődött ki a két ember között. Csaknem tetlegességé fajult a dolog, mikor közbelépett az ép arra menő *Szilágyi Mihály*, ki jó módu gazda ember volt Nagyürögdon. Rászolt a hetyke legényre, hogy mi-

Nincs többé lábfájás!

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségleteit okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyukszem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512.

ért bántja azt a lovat, hisz az nem tett semmi kárt. A szóváltás tovább folyt, de már hármok között. Erre lekapta a puskát válláról *Paul* Vaszali s lőtt.

A golyó Szilágyi Mihályt érte, még pedig oly veszedelmesen, hogy Szilágyi holtan bukott a földre.

A golyó hátulról találta *Szilágyit* s a szívért furta keresztül.

A lövés zajára figyelmesek lettek a mezőn dolgozó gazdák s a tett színhelyére siettek. Látna a borzalmas tettet, meg akarták lincselni a gyilkos legényt.

Időközben a nagyváradai ügyészség is értesült a dologról s *Vattay* József ügyész kiment a tett színhelyére. Akkor már tarthatatlanná vált a gyilkos legény helyzete. Az ügyészség kiküldötteinek nagynehezen sikerült kiszabadítani a nép kezéből, ki rögtön akart fellette ítélni.

Természetes az emberek felháborodása, mert a meggyilkolt gazda, tekintélyes és köztiszteltetben álló ember volt az egész községben.

A kir. ügyészség kiküldöttei vallatás alá fogták a gyilkos legényt, *Vattay* József ügyészrel az élükön.

Paul Vaszali mindent bevallott s azzal próbált védekezni, hogy neki azért adták a fegyvert, hogy használja, ha kell.

— Hát én használtam!

Beszállították a kir. ügyészség fogházába, honnan gyilkosság vádjával fog a kir. törvényszék esküdtbírósa elé kerülni.

Az agyonlőtt gazdát nagy családja, 6 gyermek gyászolja s az egész községben nagy iránta a részvét.

Felelősség terheli a birtokosokat is, mert felesketés nélkül nem szabad fegyverrel ellátni egy mezei őr sem.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjenk

* **Uj címzetes püspök.** Dr. *Walter* Gyula, esztergomi kanonoknak, a budapesti központi papnövélde kormányzójának, ő felsége az ozerói címzetes püspökséget adományozta.

* **Kanonoki kinevezés.** A hivatalos lap tegnapi száma közli az általunk már régebben megírt hírt, hogy a nagyváradai gör. szert. kath. káptalanban megüresedett egyik kanonokságot ő felsége *Cicero* Sámuelnek az egyházmegyei alapok és alapítványok könyvelőjének adományozta. Az új kanonok aránylag fiatalon — mintegy 47 éves — kerül a káptalanba, melynek hisszük sok nagy szolgál-

latot fog teljesíteni. A kinevezés érdemes méltó embert ért, kinek működéséhez jogosan fűznek a legszebb reményeket.

* **Harminc éves találkozó.** Az 1879-ben a nagyváradai premontrei kanonok-rend gimnáziumában érettségizett iskolatársaknak volt tegnap harminc éves találkozójuk. A találkozón megjelentek az érettségítettek közül a következők:

Dr. *Aczél* Béla ügyvéd Budapest, *Bedák* Mátyás plebános Kondoros, dr. *Bleier* Sándor orvos Nagyszalonta, *Czajlik* László pénzügy. osztálytanácsos Budapest, *Darvassy* Lajos városi tanácsnok Nagyvárad, *Dobozgy* György törvényszéki bíró Nagyvárad, dr. *Fássy* Lajos ügyvéd Nagyvárad, *Gerstner* Miksa kir. járásbíró H.-Szoboszló, *Govrik* Kálmán földbirtokos Less, *Imrik* S. Zoltán szentszéki ülnök, plebános Nagyvárad, *Jerzsák* István tb. megyei árvaszéki elnök Nagyvárad, dr. *Kelemen* Samu ügyvéd, orsz. képviselő Szatmár, *Keszthelyi* Kálmán gyógyszerész Székelyhid, *Keszthelyi* Sándor községi jegyző Less, *Kurczner* Albert ügyvéd Nagyvárad, *Medgyes* Ferenc Gancz-gyári főmérnök Budapest, dr. *Munk* Béla orvos Nagyvárad, *Papoczy* József banktisztviselő Nagyvárad, dr. *Poynár* Miklós ügyvéd Élesd, *Scherly* Béla esperes plebános Érmindszent, *Sonnenfeld* Adolf papirkereskedő Nagyvárad, *Sternthal* Artur földbirtokos K.-Tarján, *Szabó* Sándor plebános Szeghalom, *Szebeny* Gyula esperes plebános Székelyhid, *Tárkányi* Péter szentszéki ülnök, plebános Ujkigyós, *Terdik* László plebános Déda, dr. *Weisz* Adolf ügyvéd Tenke, dr. *Weisz* Márton izr. kórházi ig. főorvos Nagyvárad.

Az osztálytársak délelőtt 10 órakor *Imrik* Zoltán plebános lakásán találkoztak, mely után a premontrei-rend templomában misét hallgattak. 11 órakor tisztelegtek a premontrei-rend igazgatójánál. Délután 2 órakor a *Szent László* (Püspök) fürdőben társas ebéd volt. A fürdői találkozón igen kedélyesen töltötték el a volt osztálytársak az időt. A pontos és figyelmes kiszolgálás kifogástalan volt s *Kernáts* János börtönt dicsérték.

* **A város vendégei.** A legutóbb Budapesten tartott városok kongresszusán tudvalevőleg elfogadták *Lukács* Ödönnek Nagyvárad város adóügyi tanácsnokának nagyszabású memorandumát a városok rendezéséről s egy bizottságot küldöttek ki, hogy egy indokolt s statisztikai adatokkal felszerelt feliratot készítsenek a kormányhoz, amelyben a memorandumban kifejezésre jutott módosítások megvalósítását kérik a városok érdekében. A kiküldött bizottság tagjai a teendőik megbeszélése céljából ma, pénteken Nagyváradra érkeznek s különösen a felterjesztéshez szükséges statisztikai adatok összeállítása képezi összejövetelük célját. Az érkező vendégek a következők: *Thyrlingh* Gusztáv a főváros statisztikai hivatalának a főnöke, *Geml* József temesvári hely. polgármester, *Majerszky* Béla Nyiregyháza polgármestere és dr. *Karrer* Ferenc fővárosi tanácsjegyző.

* **A régészeti és történeti társaság közgyűlése.** A Biharmegyei Régészeti és Történeti Társaság tegnap tartotta meg az évi rendes közgyűlést a muzeum helyiségében. A

közgyűlésen jelen voltak *Fetszer* Antal, *Lányi* József, *Grócz* Béla, *Széchenyi* Jenő, *Gabrielly* Lajos, *Karsch* Lollyon, *Karácsonyi* János, *Medvigy* Mihály, *Bozóky* Alajos, *Hoványi* Gyula dr. *Hlatky* Endre, *Vasady* Lajos, *Mezey* Mihály stb. stb. Megjelentek ezeken kívül a papnövélde és a hadapródiskola növendékei is teljes számban. Az elnöki megnyitó után *Karácsonyi* János tartott felolvasást »Embervadászat a viharban« címmel. Felolvasásában a jeles hisztorikus *Thököly* Imrének *Wesselényi* Pál ellen rendezett hajtvadászatát ismertette. A felolvasás nagy tetszést és elismerést aratott. Ezután *Kiss* Kolos titkár terjesztette elő jelentését a muzeum múlt évéről, majd bejelentette, hogy a muzeum helyisége két szép teremmel növekedik. A teremnek egyike magyar, a másik román művészeti célokra létesült. A titkári jelentés után a muzeum őr jelentése következett, melyet tudomásul vett a közgyűlés, végül a pénztárosnak a szokásos felmentést megadta. A közgyűlés után a megjelentek a muzeumot szemlélték meg.

* **Elhalasztjuk az irodatiszt választását.** A legutóbbi városi választások alkalmával egy irodatiszti állás is megüresedett, amelyre azonban csupán *Molnár* István városi napidíjas pályázott. A kijelölt választmány azonban a pályázat eredményét nem találta megfelelőnek s az irodatiszti állásra nem jelölt senkit. A törvényhatóság ez alapon új pályázat kiírását határozta el, azzal, hogy a megüresedett irodatiszti állást a júniusi közgyűlésen töltsék be. A pályázatot ki is irták s már többen beadták a pályázatukat. Közben azonban *Molnár* István panasz beadvánnyal élt a közgazgatási bírósághoz, amelyben kéri, hogy a közgyűlési határozatot semmisítse meg s a multkori pályázat alapjául a választást rendelje el a közgazgatási bíróság. A panasz beadványt tegnap terjesztette fel a polgármester, jelentése kíséretében, amelyben kijelenti, hogy a törvény világosan mondja, hogy a pályázók közül hármat kell jelölni, ha a pályázók kijelölhetők. Azt azonban nem mondja ki a törvény, hogy kik jelölhetők. A törvény ezen látszólagos hiánya magasabb állami szempontból nem intézkedik s a kijelölt bizottság diskrecionális jogának tartja fent a jelölést, sőt annyira megye tekintetben, hogy még indokolni sem kell a kijelölt választmánynak határozatát. A kijelölt választmány az adott esetben úgy találta a város érdekében helyesnek, ha nem jelöli az egyedüli pályázót s így a közgyűlés nem választhatott senkit az irodatiszti állásra és ezen határozata és az új pályázat kiírása jogos volt. A polgármester, tekintettel arra, hogy a kérdés így még eldöntés alatt áll s nehogy az irodatiszti állás betöltése esetén, ha a közgazgatási bíróság a panasz beadvánnyal helyet adna, konfliktusok támadjanak, indítványozza a csütörtöki közgyűlésen, hogy az irodatiszti állást most ne töltsék be a várás, hanem várja be a közgazg. bíróság döntését.

* **Kossuth köszönete a messzinai gyűjtésért.** A messzinai gyűjtés teljes befejezést nyert, s a főispán felterjesztésére *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter, mint az olaszországi országos segélybizottság védnöke akként intézkedett, hogy az eredeti, valamint az ajkai és resicai bányaszerencsétlenség által sújtottak céljára fordított s Biharmegyéből fel-

Figyelmes,
finom női
kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
A VILÁG KÖZEPÉHEZ
BETHLEN-UTCA vendéglője és
kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tisztán kezelt borok. — Családok részére külön lugasok.

Minden este
cigány
zene.

Kitűnő tekepálya.

terjesztett 8507 korona 08 filléren kívül utóag befolyt 181 korona helyi jótékony célra fordított tássek. E felhatalmazás folytán Glac Antal főispán az összeget egyenlő részben a nagyváradi »Tüdővész elleni védekező« és »Gyermekbarát« egyletek között osztotta fel. Ez alkalommal Kossuth Ferenc a következő sorokat intézte a főispánhoz:

»Felhasználom ezen alkalmat, hogy Méltóságodnak, valamint mindazoknak, akik Méltóságod vezetése alatt a helyi gyűjtés körül fáradoztak, őszinte és meleg köszönetet mondjak a nemes cél érdekében kifejtett buzgó és önzetlen működésükért.«

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatási miniszter Prunár Mihály érendrédi gör. kath. felekezeti iskolai tanítót az érendrédi állami elemi iskolához rendes tanítónak nevezte ki.

* **Vig élet a Püspök-fürdőben.** Az évszázadok óta híres Püspök-fürdő évről-évre nagyobb népszerűségnek örvend. A fürdő szezon kezdete óta nagy számmal keresik fel az üdülést, gyógyulást és kellemes szórakozást óhajtok a legnagyobb kényelemmel berendezett pompás fürdőt. Különösen a pünkösdi ünnepek alatt nagy látogatottságnak örvend: a kitűnően berendezett fürdőknél kívül remek parkkal, sétahelyekkel bővelkedő kies hely. Kernáts János fürdőbérlet buzgalma, éttermének nagy népszerűségét bizonyítja, hogy a fürdővendégek kívül, naponként is a legelőkelőbb családok és körök keresik fel az országos hírű pompás fürdőt, hogy néhány kellemes órát tölthessenek a természeti szépségekben bővelkedő telepen. Különösen az étterem és a hazai fürdőben sem talátható pompás uszoda bír nagy vonzerővel a közönségre.

* **Halálozás.** Résztétel értesítünk, hogy Mayer Antal fugyivásárhelyi földbirtokos, nyugvármegei házigondnok, élete 83 évében tegnapi Fugyivásárhelyen meghalt. Az elhunyt öreg ur fiatalabb korában a nagyváradi papnövélde gazdatisztje volt s később Biharvármegye szolgálatába lépett. Néhány évvel ezelőtt ment nyugugalomba s azóta visszavonulva élt birtokán. Halálát özvegye Szerényi Antónia gyászolja. Temetése holnap, szombat délután 4 órakor lesz Fugyivásárhelyen.

* **A Haverda-ügy.** A szabadkai gyilkosság ügyében vezetett vizsgálat befejezése Jánossy Aladárnak tegnapi szabadkai vizsgálóbíró előtt tett vallomása következtében némileg halasztást szenved. Jánossy ugyanis kihallgatásra jelentkezett és azt a vallomását, hogy a Browning revolvert, amelylyel Haverda Boldizsárnét megölte, Kohn Dob-utcai kereskedésében vette, módosította. Nem emlékszik ugyanis egészen határozottan arra, hogy a Dob utcában vásárolták-e a fegyvert, azt azonban bizonyosan tudja, hogy a szomszéd utcák valamelyikében vették. Annyit föltétlenül tud, hogy két nő szolgált ki őket, akiket felismerne, ha szembesítenék velük. Ezért Jánossyt a napokban felhozzák Budapestre és szembesítenni fogják a két leánnyal. Jánossy után kihallgatták ismét Haverda Máriát, aki még mindig nem tud gyilkos válogényének töredelmes vallomásáról. A bűnös asszony ezuttal beismerte, hogy többször említette, hogy jó volna édesanyját megölni, de nem komolyan mondta, csupán elkeseredésében fakadt ki. Beismerte, hogy Jánossy többször Szakadkára utazott, de egy pillanatig sem hitte, hogy végre akarja hajtani a gyilkosságot.

* **Tetten ért tolvaj.** Benedek Simon pékipáros Kolozsvári-u. 16. számú sütődjében tegnapi este 7 óra tájt Babó Demeter, a panaszosnak hetese ki akarta lopni az asztalírókban levő pénzt. Gazdáját, aki tetten érte őt, forgópisztolyjal akarta elijeszteni, azonban a gazda ártalmatlanná tette hetesét és rendőrnök adta

át. Babó Demeter, akinél egy töltött 6 lövetű forgópisztolyt és zsebkést találtak, lezárták.

* **Városunk legjobb mozijában** az Európa-szállodában a mai műsor a következő: Egy marokkói szerelme (term.) Szobrászattan. Nagyon elfáradtam (bohózat). Önfeláldozó hitves (dráma). Menjünk a varrónőhöz (bohózat). A nagy dobos kimenője (bohózat). A habok tündére (mese).

* **A Pannónia kávéházban** ma csütörtökön június hó 3 ikától kezdődőleg minden este Horváth Jancsi fővárosi hírnevű és közkedvelt cigányprimás 14 tagú zenekarával hangversenyez.

* **G. B. Borsalino kalapok 8 koronáért minden színben kaphatók**

Róth M. utódánál.

* **Hegyi üdülőhely Nagyváradon.** A nagyváradi közönség bár nem szűkölködik a nyári helyiségekben, mégis örömmel üdvözlözi az ismert »Karger« féle vendéglő kerthelyiségeinek megnyitását. Új a bérlő is és ezuttal szakember Lobermayer Ferenc áll az üzlet élén. Aki ismeri ezt a maga nemében páratlanul gyönyörű kerthelyiséget a hegy tövében, hogy a legforróbb nyáron is hűs a levegő annak felesleges dicsérni, aki pedig nem látta látogassa meg egyszer és állandó vendége lesz a vendéglőnek.

Csendőrök és cigányok harca.

Alig muik el hét, hogy ne olvasnánk egy cigánykaraván garázdálkodásáról.

Legújabbán Beelen követte el vakmerő rablást világos nappal az országuton s mikor a csendőrség megérkezett, a cigányok a legvakmerőbb módon szegültek ellen a csendőröknek, sőt még akadt közöttük olyan is, ki több lövést tett az őket üldöző csendőrökre.

Tegnapelőtt a beéli országuton egy 10—12 tagból álló cigánykaraván megtámadta a Tőzpatak közelében az arra menő gyolcsostótokat. Követelték tőlük a pénzüket meg a portékájukat s mikor ezt azok megtagadni próbálták, rájuk rohantak s annyira ütögettek a megrémült tótokat, hogy azok eldobva mindenüket, futva menekültek a cigányok elől.

Különösen Kovalik Mátyás szenvedett súlyosabb sérüléseket, kit sikerült a cigányoknak utólagosan s jóformán pörére vetkőztetve, elszedték tőle mindent aminek csak egy fillérnyi értéke van, azután jól elverték s felülve kocsijukra, tovább állottak.

A kifosztott Kovalik Mátyás pedig bevándorolt Beelbe s itt sirva panasolta el, hogy mindenétől kifosztották.

Az előjáróság rögtön intézkedett s nyolc csendőr Szabó Lajos járási csendőrőrmesterrel az élen elindult a rabló cigányok üldözésére.

Azonban aznap, mivel késő estére járt már az idő, semminemű eredményt sem értek el, csupán azt tudták meg, hogy a karaván a tomadi erdőnek vette útját.

Tegnap hajnalban rögtön keresésükre indultak. Úgy 9 óra tájban meg is találták a garázda karavánt a tomadi erdőben. Megkezdődött a hajsz. A csendőrök hiába fenyegették lövésekkel, a cigányok futottak a kocsijuk mellett, ütve verve a két elébe fogott gebét. Hiába volt a csendőrök minden igyekezete, mert az erdőben úgy eltűntek, mint a kánfor. Csúpan a kocsit tudták s emmel tartani, min 2 hatalmas alakú cigány ült. Ezeket üldözték tehát.

Az erdőben sikerült elmenekülni az egyik cigánynak, de a másik, Kovács Valér nem volt oly szerencsés. Az összecsendült parasztok elébe kerültek s most már két tűz közé szorult. A csendőrök már a sarkában voltak, mikor a cigány revolvert rántott s 5 lövést tett a csendőrökre. Szerencsére egyik lövés sem talált.

Erre a csendőrök is sortüzet adtak, de a hosszú futás miatt ők sem találtak.

Ezalatt a parasztok közvetlen közelébe értek Kovács Valérnak. Most a cigány és a parasztok között kezdődött a harc. A hatalmas természetű cigány három parasztlegényt vágott egymásután a földhöz, azonban a túlerő győzött és lefogták a már ugyis kimerült cigányt.

A csendőrség megvasalva vitte be a lakatnyára a lövődöző rablót s vallatni kezdték. Az azonban nem vallotta be társait s cigány metodus szerint mindent tagadott.

Az ügyesség intézkedett a tettestársak elfogatása ügyében s a nyomozással Szabó Lajos csendőrőrmestert bízta meg.

SZINHÁZ.

A nagyváradi szintársulat Aradon.

A mint előrelátható volt, a nagyváradi szintársulat aradi vendégszereplése a legteljesebb sikerrel járt. A lapok csak dicsérrel irnak a váradiakról. Érdekesnek tartjuk az »Arad és Vidéke« kritikájából a következőket közölni:

A nagyváradi szintársulat operette-rendezője a mai előadással az elismerés legmagasabb fokát vívta ki az aradi közönség szemében.

Jó művészgarda, vidéki színházakban páratlanul álló, pazar díszletek és szeniális karmester, aki mindent megérező és megértő ítélettel tolmácsolta a zene legrejtettebb kincseit s amellet valóságos virtuozitással segítette elő az énekesek sikerét.

Az elsőset F. Károlyi Leonának kell nyujtanunk, aki az első felvonás holdas est dalával és a második felvonás elragadóan szép betétkeringőjével a dal hivatott művésznőjének bizonyult. Kezdetől fogva az aradiak érdeklődése az ösztől Aradra szerződött Diósi Nusi felé irányult. A sok szép, amit bájos megjelenéséről, finom és élénk játékaról a hír idehozott, mind bevált. A hangja is szép, bár nem erős és nem nagyon terjedelmes; jó szubrett-hang, amely a felső regiszterekben a legfejlettebb. Treszka szerepében Batizfalvy Elza hódította meg első megjelenésre a közönséget. Szép belépő dala után játékanak jellemző erőjéről, üdeségéről és közvetlenségéről is csakhamar meggyőződünk.

Kassay Károly elegáns, könnyed, kissé tulgyorsan beszélő huszárlőhadnagyot mutatott be. Kellemes baritonja, behizelgő előadása osztatlan tetszésben részesült. A társulat tulajdonképpen baritonénekese: Asszonyi László Tury szakaszvezető epizódalakjának brilliáns megjátszásával és a bakanótának és bakamesének törülmetszeit magyaros előadásával igazi kabinetalakítást hozott színre. Sik Rezső, mint Lohovai tábornok Várnay Jenő után is nagy tetszésben részesült. Eanél jobb elismerést nem találunk szép alakításának érdemszerinti méltatására. Hajnal György a tartalékos hadnagyot az első felvonásban sok szertelenséggel játszotta. Lehet, hogy Nagyváradon így tetszik, mi azonban tartottunk tőle, hogy végig így marad. A Második felvonásban már mérsékelte a trükkjeit s teljesen jó volt.

A kisebb szerepek is megannyi figyelmes elbánásban részesültek.

A béresgazdában Szarvasy Soma jóízű és jellemzetes hajdani cselédet szólaltatott meg. Az eleven, a cselekménnyel együttérző, együttjátszó és pompásan fegyelmezett kar példát állított fel arra, mily szép feladatok megoldása vár a karra is, ha — akar.

A második felvonás elején, a már álló díszletek közt (mesésen szép lila szoba, mezezetvilágítással) a Nagyváradról jött Bur Károly kitűnő cigányzenekara játszott szép magyar hallgatókat és frisseket. A cselekménynek ily módon történt megszakítása nem volt szerencsés gondolat; de ha megtörtént, további kritika nélkül kommentáljuk.

A közönség a második felvonás végén a szereplőkkel együtt Erdélyi Miklós igazgatót is kitapsolta, akinek a zenekarból babérkoszorút adtak fel. (ff)

TANÜGY.

A iparoktatási bizottság ülése.

Nagyvárad város iparoktatási bizottsága tegnap délután ülést tartott Lukács Ödön elnöke alatt, amelyen jelen voltak: dr. Mártonffy Marcell, Óváry Lajos, Láng József, Moskovits Miksa mérnök, Tarsoly Ferenc, Máthé Lajos, Jelinek Géza, Mikusay József és Sztarill János jegyző.

Az elnöki előterjesztések után Szűcs Izó igazgató jelentést tett az ipariskolák részére emelendő épületekre nézve. Olyan épületet, hogy az összes iparoktatási intézetek abban elhelyezhetők legyenek, egyelőre nem emelhet Nagyvárad városa. Az épületet az iparos tanoncotthon Sztaroveszky-utcai telkén építik fel. — Egyelőre csak a lehetőség szerint kell építeni, de akként, hogy az később kibővíthető legyen. Már most gondoskodni kell azonban arról, hogy az állam által átvett és fentartott továbbképző tanfolyamok az épületben elhelyezést nyerhessenek. Javasolja, hogy a hasonló iparoktatási épületek tanulmányozása céljából öt küldjék ki Marosvásárhelyre és Brassóba, ahol legujabban létesített az állam ilyen iparoktatási épületeket.

Többek hozzászólása után az igazgató javaslatát az elnök azon pótlásával fogadták el, hogy az igazgató és a városi mérnöki hivatal egyik tagja küldessenek ki az említett helyekre az épületek tanulmányozása céljából.

A női kereskedelmi tanfolyam június 21-én tartandó magánvizsgálatára Lukács Ödön elnököt és dr. Mártonffy Marcell alelnököt küldték ki a bizottság képviselőiben.

Ezután a jövő évi költségvetést tárgyalták. A kiadásokat s ehhez képest a bevételeket 43.500 koronában állapították meg. A költségvetés kapcsán elhatározták egy kiegészítő rajztanító ideiglenes alkalmazását, 1600 korona javadalmazással.

Az óraadó tanítók alkalmazásának 3 éves ciklusa lejárt. A jövő tanévtől leendő alkalmazásuk felett szeptember 6-án dönt a bizottság. A pályázatok átvizsgálására Lukács Ödön elnöke alatt egy bizottságot küldtek ki.

Ezzel az ülés véget ért.

SPORT.

⊙ **Céllövészet a Sporttéren.** A nagyváradai Polgári lövöldében a f. évi május hónapban 16., 20., 23., 30. és 31. napokon megtartott céllövészetben összesen 1797 golyó lett kilőve, melyből a céltábla találasokat leszámítva kört talált 1710 löveg. 8547. körgésséggel 288 tarack. 91 mély lövéssel és szeglvéssel. Szeget lött Knauer Károly 98 fok mély lövéssel. 12-ös

körbe lőttek: Mezey Mihály 6, Bügler Gyula 8, Knauer Károly 5, Török László 4, Vomácska József 3, Kálmán Sándor 1. 11-es körbe lőttek: Knauer Károly 24, Török László 9, Mezey Mihály 6, Vomácska József 6, Kálmán Sándor 1, dr. Vas Ödön 4, Makai József 1. Tarackot lőttek: Mezey Mihály, Knauer Károly, Bügler Gyula, Török László, Vomácska József, Kálmán Sándor, dr. Vas Ödön, Makay József. Díjjakat nyertek: Mély lövésekre arany díjat: Knauer Károly; ezüst díjakat: Török László és Bügler Gyula. Körlövésekre arany díjat: Bügler Gyula; ezüst díjakat: Török László és Mezey Mihály.

FÁVIRATOK.

Az osztrák képviselőház ülése.

Bécs, június 3. A képviselőház ma tartja a szünet után első ülését. Tárgyalásra Susteitznek a boszniai agrár és járadékbank ügyében beadott sürgős indítványa van kitéve. A keresztényszocialisták meg fogják szavazni a sürgősséget, a németek ma délelőtt fogják álláspontjukat meghatározni.

A szerb kereskedelmi szerződés.

Belgrád, június 3. A szerb kormány nagy bizottságot alakított, melynek az lesz a feladata, hogy az Ausztria-Magyarországgal esetleg követendő új kereskedelmi szerződés tervezeteit megvizsgálja. A bizottságba az összes szerb miniszteriumok küldtek ki szakértőket.

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Irta: **Faragó Béla.**

(Folytatás.)

48

Álmában már a király főudvarmesterével is per tu volt. Melle tele volt érdemrenddel, megkapta a kamarasságot és fiának fogadta a trónörökös. Reggelre ébredve André egy pipadobánnyal kedveskedett. Két másodpercig töprengett azon, vajjon szabad-e annak pipázni, aki álmában a trónörökös fiává fogadta...? Végül is azt határozta, jobb a bizonyos pipadobány, mint a bizonytalan adopción.

Alig öltözött fel, André vendéget jelentett:

— Gróf Jagelinski Bolesz'áv...
— Isten hozta gróf ur!...
— Szabad tudnom nagysád, foglalkozott-e már bővebben a kirándulás eszméjével?
— Oh igen! tegnap is több kiváló férfiúval beszéltem róla. Közöltem Z. tanácsossal.
— És mit mondott a tanácsos ur?
— Ha megérik, jó eszme.
— Esedezném nagyságod véleményéért.
— Magam is azt tartom, érni kell hagyni a gyümölcsöt. Biztos alap, s azután építeni.
— Mindenekelőtt nagy láрма a lapokban...
— Ez helyes.
— És mit szólna gróf ur kedves barátom, ha tartanánk nagy zászlószentelési ünnepélyt?
— Kitűnő.
— Hugom lenne a zászlóanya, én mint elnök beszédet tartanék. Azután következnének a szegbeverések.
— Igen ám, de ehhez pénz kell...
— Födözöm nagyon szívesen... Most szíveskedjék néhány ügybarátot szerezni s dél-

után gyűlést tarthatunk. Az esti lapokba jöhet a dolog.

— Kevés az idő.

— Ha meg nem sértem, itt van tíz forint bérkocsira, minek előlegezné a gróf a magáéból?...

— Köszönöm. Sietek. Ajánlom magam.

A gróf szaladt kedvenc kis korcsmájáig, hogy gyűjtsön magának bizottsági tagokat. Az esti lapokról gondoskodott. Előre megíratta. Egy könyomatu ujság uldondásának úgy beszélte a reggelinél mint tény.

Móni bácsi kiment a nők szobájába megbeszélni Kelenföldi Anasztáziával a részleteket. Ott találta Mrecz Alidort. Ez a fiatal ember rögtön ajánkozott jegyzőnek.

A milyen könnyű, nem urnak lenni, de urat adni, olyan könnyű a nagyzás, az uborkafára mászás ügyességét elsajátítani. Ragad mint a nátha, vagy mint az ásitás...

Móni bácsi kezdette érezni, hogy ő valami és valaki, annyira, hogy saját házi körében is elfeledkezett és folytonosan főpróbát tartott, jelmezben, előadáshiven.

Tovább ment. Beleavatkozott a politikába. Kelenföldi Anasztázia a keleti ügyekre terelte figyelmét. Elvitte a földrajzi társaság felolvasására, hol éppen a Kongó-államokról értekezett valaki, természetesen külföldi kutfók után.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

A Szent László-nyomda részvénytársaság 1909. június hó 21-én hétfőn d. u. 6 órakor a Kath. Körben tartja

évi rendes közgyűlését,

melyre a t. részvényeseket ezuton hivja meg

az igazgatóság.

A gyűlés tárgyai:

1. Az 1908. év mérlege és az igazgatóság jelentése az üzletév eredményéről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése a mérleg vizsgálatáról.

! Hegyi üdülőhely Nagyváradon !
Páratlan a maga nemében !
Lobermayer Ferencz

(Karger-féle)

nyári étterme és kerthelyisége

— **Vizezek-utca 36. szám alatt.** —

A város legjobb tekepályája.

Ez évben először; meleg konyha.

Csakis Karger-féle saját termésti borok.

Pontos kiszolgálás. Cigányzene.

!! A város legárnyasabb kertje !!

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Bártfai cukrász.

Fő-ü. Gerlicsi-ház. május 1-től kitűnő fagyaltot és jeges kávét készít naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból készült tészták és torták kaphatók darabonként 8 fillér Minden e szakba vágó megrendelést a legutányosabbban fogadok el.

Kepes Elek

orvosi kötszerész és keztyűs, Nagyvárad, Sas szálloda. (Passage.) Készíték saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitűnő sérvkötőket továbbá haskötőket, gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkáit a legutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkösököt, valamint mindennemű másféle szarvas-

bőr-munkákat is készitek a legjobb kivitelben. Kesztyű tisztítást és mindennemű javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem. Raktáron tartok mindenféle francia (óvszerek) különlegességeket, ami a legutányosabb árban kaphatók. Női cikeknél női kiszolgálás.

Lakás

keresőknek ajánljuk próbálkozzanak meg a Tiszántúli apróhirdetéseivel.

Egy

egészen új amerikai rendszerű 4 oktávós 3 változatu harmonium olesón eladó. Cím a kiadóhivatalban.

MOSKOVITS

anatómiai cipők a legjobbak.

Nemzeti Szálloda Nagyvárad, Kert-u.

SZÁLLODA. . . . ÉTTEREM.
KÁVÉHAZ.

:: ORIÁSI KERTHELYISÉG ::

Nagyvárad egyik leg-
szebb kerthelyisége meg-
nyílt.

Ma este mozgófénykép
előadása legszenzációsabb
műsorral.

KITÜNŐ HEGYI ÉS FAJBOROK

KÖBÁNYAI VILÁGOS ÉS
::: BARNA SÖR :::

ELSŐRENDŰ MAGYAR
::: KONYHA :::

ZÓNAREGGELI,

FIGYELMES KISZOLGÁLÁS

Tisztelettel
KECSKEMÉTHY ISTVÁN
vendéglős.

Hirdetések

felvételnek
a kiadóhivatalban.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rákóczi-ut 3. sz. a.

Weinstock-féle óra, látszer és
:: fényképező cikkek üzletet ::

átvettem, melyben ezen áruk nagy választékát raktáron tartom és azokat jótállás mellett pontosan javítom. Főtörekvésem, hogy a mélyen tisztelt közönség bizalmát kiérdemeljem, miért is becses partfogást kérve vagyok mély tisztelettel

P E T R I Á R P Á D

órásmeister, látszerész és műszerész.
»KODAK» gépek és filmek kizárólagos raktára Nagyvárad és Bihar-
:: megye részére. ::

BARTA IMRE

SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ
NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést,
mázolást, tapétázást és minden e szakmába vágó munkát olyan árban, melyért
= senki el nem készíti. =

KITÜNŐ AJÁNLATOK!!

EGY

használt puld
és pénztárasztal
eladó.

Nagyvárad, Hitelbank Kossuth-utca.

Amerikai higiénikus

ágytolltisztító intézet

dr. Silvermán és Társa

Nagyvárad, Alapi-utca 2. sz.

Elismerőleg nyilatkoztak alanti nevezett szakorvosok u. m. : dr. Baróthy Ákos városi tisztí orvos, dr. Fráter Imre biharmegyei közkórházi igazgató-főorvos, dr. Fischer Imre izr. kórház főorvosa, dr. Mayer László városi tisztí orvos, stb. ezen higiénikus ágytolltisztító intézet, mely villanyerőre van berendezve és egyike a legnagyobb ezen a téren, képes 10 órai működése alatt 250 kgr. tisztított és sterilizált ágytollat szállítani, ezen vállalat 3 hóig marad itt, ezen idő alatt mindenki meggyőződhetik ezen valóban egészséges vállalatról, a tisztítás azonnal a megrendelő személyes ottléte alatt foganatosítatik, mivel, ezen géppel óránként 22 kgr. szép tiszta higiénikus sterilizált pormentes tollat kaphat vissza, mivel a gép ezen célra berendezett üvegfalal elválasztott zárt helyiségben láthatóan működik és így a megrendelő saját felügyelete alatt lesz a tisztítás foganatosítva, ezen célszerű vállalat, már egészségi szempontból is ajánlható, mert érdekében van minden figyelmes háziasszonynak a higiénikus tisztaságot házában és családjában fentartani. Az árak igen mérsékeltek, amennyiben 34 fillér kilogrammra, holott Budapest, Bécs és minden külföldi városban 60 fillér díj számíttatik.

Magyar Zsirművek Részvénytársaság Nagyváradon.

Gyártelep és központi iroda:

Városi raktár:

Gilányi-utca **11.-15.** szám.

Zöldfa-utca (Kurländer-ház)

Telefon interurban 86. sz.

Telefon 901. szám.

Értesítjük a tisztelt *háziasszonyokat*, hogy *városi raktárunkban*, hol gyártmányaink, nevezetesen *kókuszszir, csötészta és szappanok* minden faja a legkisebb mennyiségben is eredeti *gyári* áron lesznek kaphatók.

Különösen felhívjuk szives figyelmüket «*Hableány*» védjeggyel ellátott

Gyöngy Szinszappanunkra

mely csodálatos tisztító erejét a legjobb nyersanyagok leggon-dosabb kiválasztásának köszönheti,

Gyöngy Szinszappanunk

kiméli a kezeket és a fehérműt. Megtakarít pénzt, időt, munkát és fáradságot, ennélfogva kiméli az egészséget.

Gyöngy Szinszappanunk

kiválóan alkalmas minden elgondolható mosási célra, személyes használatra fehér és színes vászonneműek mosására, konyha-edények, szőnyegek tisztítására stb. stb.

Tisztaságáért 20000 koronával szavatolunk.

MINDENNEMŰ

BUTOROK

háló- ebédlő- és szalon berendezések a legszolidabb kivitelben a részlet ület megszüntetése folytán **legolcsóbban** :: vásárolhatók

Telefon 517. :: Telefon 517.

Stern Vilmos

kárpitos és butorüzletében

Nagyvárad, Nagypiac-tér, (Óvári-ház)

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsa a legszebb színekben, valamint präparált pálmák, disznóvények és menyasszonyi koszorúk **mélyen leszállított árban** kaphatók **Kapucinus-utca 5. sz. alatt.** Régi virágok festését és frissítését jutányos áron eszközli: **REICH** :: **IRMA**, művirágkészítő. ::

Csak a hölgyeket érdekli,

hogy hosszú éveken külföldön voltam és tanulmányutam befejezte után

Nagyváradon,

Arany János-utca 2. szám

alatt női ruhaszalont nyitottam.

Készítek modern princess-ruhákat, angol kosztümöket, izléses toalettetek, stb. stb.

Kitünő kifogástalan szabás.

Rendkívül olcsó árak.

:: Egyetlen kísérlet meggyőz mindenkit. ::

A hölgyközönség pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Heller Jakab.

EURÓPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tövében. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. *Kizárólag saját szüretelésű borok* Frissen csapolt kőbányai sör. Estéknént cigány zene. Kifogástalan magyar :: konyha. Polgári árak. ::

Uj üveges üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Nagyváradon Hant Frigyes cégnél **11 évi prakszison** után épület-üvegezési és képkeretezési üzletemet **Olaszi, Szt. Janos u. 2. Grám-házban**

megnyitottam.

Fő törekvésem, hogy a n. é. közönséget tartós munkánommal és szolid kiszolgálással megnyerjem. — Épület üvegezését és képkeretezését a legnagyobb pontossággal teljesítem, üvegporcelán, konyha edényeket jutányos árban szolgállok. A n. é. közönség pártfogását kérve mély tisztelettel:

Dobó (Dluhopolszky) Alajos.

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalanít!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYSAS« gyógyszerárban Nagyvárad, Szent László-tér.